

คอลัมน์รายงานหรือบทสัมภาษณ์เชิงวิเคราะห์สถานการณ์ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพทั้ง 4 สาขา เพื่อมุ่งให้เกิดการต่อยอดทางความคิดในแง่มุมต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพและการปฏิบัติงานของสมาชิกต่อไป

ปริทัศน์สมาคมวิชาชีพ 01
คุณสิทธิรัตน์ ตันทนันท
อุปนายกฝ่ายต่างประเทศ
สมาคมสถาปนิกสยาม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

สถาปัตยกรรมลำดับแรก ในประเด็นการปฏิบัติวิชาชีพ ในต่างประเทศของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม คงต้องเริ่มต้นจากวิชาชีพสถาปัตยกรรมหลัก ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้ามาปฏิบัติวิชาชีพอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายของสถาปนิกต่างชาติมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตามก็มีสถาปนิกในบ้านเราหลายต่อหลายบริษัทที่เดินทางไปฝากฝีมือลายมือยังต่างแดนเช่นกันดังที่ทราบกันดีอยู่แล้ว เราเปิดประเด็นกับแนวคิดและทัศนะตาม Theme หลักของวารสาร ACT ฉบับนี้จาก คุณสิทธิรัตน์ ตันทนันท อุปนายกฝ่ายต่างประเทศ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

ACT : ความคิดเห็นต่อการเข้ามาปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกต่างชาติ ในประเทศไทย

คุณสิทธิรัตน์ : ในฐานะส่วนตัวได้ถามกับตัวเองว่า ปัญหาเรื่องนี้เราเป็นห่วงกันที่เรื่องอะไร เพราะแต่เดิมสถาปนิกต่างชาติเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศไทย นานมากแล้ว ย้อนกลับไปตั้งแต่สมัยอยุธยา ลพบุรี มาจนถึงยุครัตนโกสินทร์ เราต้องมองดูว่าสถาปนิกต่างชาติมีบทบาทอะไรกับประเทศไทยมาแล้วบ้างกับอาคารที่เป็นของไทย เราปฏิเสธไม่ได้ว่าในความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์สถาปนิกต่างชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาสถาปัตยกรรมของไทยดังจะเห็นได้จาก พระที่นั่ง พระราชวัง หรืออาคารสถาปัตยกรรมสาธารณะที่มีสเกลค่อนข้างใหญ่ อาคารเหล่านี้ทั้งเราเองและต่างชาติก็ให้ความสำคัญและยกย่องว่ามีคุณค่าทั้งทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งเราก็ต้องยอมรับว่าเป็นผลงานจากสถาปนิกต่างชาติ และตัวผมเองก็มองว่าพระราชวังเหล่านี้ อาคารเหล่านี้ เป็นสถาปัตยกรรมที่ดี ควรชื่นชมและส่งเสริม ซึ่งถ้าถามว่าประเทศไทยจะได้อะไร สิ่งที่ได้ก็คือ ความภาคภูมิใจ

แต่ในฐานะตัวแทนของสมาคมสถาปนิกสยามฯ มองว่า การเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยของสถาปนิกต่างชาติย่อมเป็นสิ่งผิดกฎหมายแต่ในความเป็นจริงเรา

ควรรยอมรับในแง่ของการมีอิทธิพลต่อการพัฒนาวงการสถาปัตยกรรมของบ้านเรา และคุณค่าของสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดยสถาปนิกต่างชาติเหล่านั้นในฐานะมรดกทางสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า เพราะสมาคมสถาปนิกสยามฯ ก็มอบรางวัลอาคารอนุรักษ์ฯ ให้กับอาคารเหล่านี้ หลายต่อหลายงาน ผมจึงคิดว่าเราควรทำอย่างไรเพื่อส่งเสริมการสร้างหรือทำให้เกิดสถาปัตยกรรมที่ดีให้ประเทศเรา มากกว่าการห้ามหรือกีดกันอย่างเต็มที่ไม่ให้ต่างชาติเข้ามาปฏิบัติงานในไทย

ดังนั้นในเชิงการปฏิบัติที่เป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไข Globalization หากต้องการร่วมงานกับต่างประเทศเราควรส่งเสริมให้ใช้จุดแข็งของเราเป็นเครื่องต่อรอง และช่วยกันคิดว่าเราอยากจะได้อะไรจากการร่วมกันพัฒนาอาชีพและวิชาชีพ ผมมองประเด็นสำคัญที่ว่า เราควรมีข้อแลกเปลี่ยนระหว่างต่างชาติกับไทย และเราจะได้อะไรบ้างจากข้อแลกเปลี่ยนกันในลักษณะ Win-Win มากกว่าการกีดกัน เช่น จะทำอย่างไรให้สถาปนิกไทยไม่เสียเปรียบและร่วมมีบทบาทในการทำงานกับต่างชาติให้มากที่สุด และอีกประเด็นหนึ่งที่เราควรเน้นคือ หากสถาปนิกต่างชาติมาทำงานในเมืองไทยแบบตัวเปล่า ซึ่งอาจไม่มีฝีมือแต่เข้ามาแอบอ้างในผลงาน เราจะมีวิธีการควบคุมอย่างไร และควรสร้างกฎเกณฑ์ให้สถาปนิกต่างชาติปฏิบัติตามอย่างเท่าเทียมกันมากกว่า

ACT : วิสัยทัศน์ด้านต่างประเทศของสมาคมวิชาชีพ และการวางแผน/เตรียมความพร้อมสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างไร

คุณสิทธิรัตน์ : ตอนนี้อย่างไรก็ได้มีการวางแผนในเรื่องใดนอกจากในช่วงกลางปีหน้า (2553) ผมจะเป็นประธานจัดงานสถาปนิก'53 และประธาน UIA Forum 09 ในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นโอกาสอันดีที่สถาปนิกไทยจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนสถาปนิกต่างชาติมากขึ้น และเราคงมีการพูดคุยและเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้ต่อไปแต่ในฐานะตัวแทนสมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้ไปประชุม UIA Professional Practice Committee ซึ่งมีการหารือเรื่องแนวทางเปิดประเทศให้ทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ แต่ผมได้แจ้งในที่ประชุมว่า สำหรับในประเทศไทยผมไม่มีอำนาจตัดสินใจที่จะรับเงื่อนไขนี้ไปได้ เพราะ ธรรมนูญปัจจุบันอาชีพสถาปนิกยังเป็นอาชีพสงวนของคนไทย หากต่างชาติเข้ามา Practice ถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายในอนาคต

ACT : การปรับตัวของผู้ปฏิบัติวิชาชีพแต่ละสาขาวิชาชีพเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้น

คุณสิทธิรัตน์ : ถ้าเราจะเปิดเสรีทางวิชาชีพจริงๆ ผมว่าเราต้องหาทางทำให้สถาปนิกบ้านเรามีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันกับต่างชาติได้ ฉะนั้นในช่วงนี้ที่กฎหมายยังปิดอยู่ ผมคิดว่าเราควรเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติ

วิชาชีพให้เท่าเทียมกับคนต่างชาติ โดยสมาคมฯ คงจะเตรียมแผนการจัด Training Program เพื่อให้สถาปนิกของเราพัฒนาขีดความสามารถให้แข่งขันกับต่างชาติได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผมคิดว่ามีประเด็นองค์ความรู้ที่เราควรเร่งปรับตัว คือ

1. ภาษาอังกฤษ สถาปนิกไทยส่วนใหญ่มีความเสียเปรียบทางด้านภาษา โดยผมเห็นว่าเราสามารถแก้ปัญหานี้ได้ในช่วงเรียนระดับมหาวิทยาลัย หากประเทศไทยสามารถผลิตนักศึกษาที่สถาปัตยกรรมที่สามารถช่วยเหลือตัวได้ในเรื่องของภาษา จะเป็นโอกาสให้เขาสามารถหางานในต่างประเทศได้ แต่มีคำถามกลับมาว่า เราจะเสียประโยชน์หรือไม่ในการที่เราเป็นผู้ผลิตนักศึกษา แต่เขากลับออกไปทำงานนอกประเทศ ในเรื่องนี้ผมคิดว่าคนละประเด็นกัน เพราะสถาปนิกไทยส่วนหนึ่งก็ต้องการทำงานในประเทศไทย แต่อีกส่วนหนึ่งหากมีความพร้อมก็สามารถออกไปทำงานในต่างประเทศได้ และหากสังเกตดีๆ จะพบว่าคนไทยส่วนใหญ่จะไม่ใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลานาน ดังนั้นเราจึงไม่เสียเปรียบหากเขาได้ไปทำงานและได้ประสบการณ์ในต่างประเทศ เมื่อกลับมาเมืองไทยเขาก็จะนำเอาวิธีการทำงานที่เป็น International มาปรับใช้ในการทำงานในเมืองไทยหรืออาจเปิดออฟฟิศของตนเอง ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ดี แต่ถ้าเราไม่ทำนักศึกษาบ้านเราจะเสียโอกาส เพราะไม่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา การพัฒนาภาษาจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก

2. Process ของการทำงาน ผมเชื่อว่าการสอนของมหาวิทยาลัยทุกแห่งจะเน้นเรื่องการออกแบบเป็นหลัก ซึ่งการออกแบบในอาชีพสถาปนิกมีความสำคัญหรือมีการใช้งานจริงไม่ถึง 50% เพราะหลังจากการออกแบบแล้วยังมีงานและรายละเอียดของงานอีกหลายประการที่ต้องทำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง Specification, Construction management, Project management การควบคุมงาน การออกแบบเป็นเพียงส่วนเดียวของวงจรการทำงานสถาปัตยกรรม ดังนั้นการที่เราจะเน้นเรื่องออกแบบเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นงานในส่วนอื่นๆ ของการปฏิบัติวิชาชีพควรมีการจัด Training Program เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานในส่วนอื่นๆ อย่างครบวงจร เช่น แบบฟอร์มหรือระบบที่ใช้งาน การบริหารในสำนักงานหรือระบบที่จะใช้ เป็น Standard ในการทำงาน วิธีการแก้ไขคือ การผลิต Standard การบริหารงานสำนักงานให้กับทุกบริษัทนำไปใช้ เพราะช่วยให้มีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

3. การพัฒนาทักษะ Team Leader เราต้องพัฒนาสถาปนิกบ้านเราให้มีความเข้าใจในแต่ละส่วนของการทำงานโดยจัดให้มี Training Program เพื่อให้สถาปนิกไทยคุ้นเคยและแม่นยำกับ International Standard และเราต้องรู้ว่า International Standard ที่สำคัญมีอะไรบ้าง หากต้องไปทำงานกับต่างประเทศ อีกเรื่องหนึ่งที่เราควร

เน้นคือ สถาปนิกควรทำงานในฐานะ Team Leader เราควรรู้ขอบเขตในภาพกว้างของการทำงานทุกส่วน เพื่อนำทีมงานของเราให้ทำงานในทางที่ถูกต้อง

30

ACT : จุดแข็งของสถาปนิกไทยที่ใช้เป็นประเด็น นำเสนอต่อสังคมนานาชาติและสาธารณะ

คุณสิทธิรัตน์ : พูดได้อย่างเต็มปากเลยว่า เรื่องออกแบบสถาปนิกไทยไม่ได้ด้อยกว่าใคร โดยเฉพาะภาคพื้นเอเชีย สถาปนิกไทยสามารถออกแบบได้ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน แต่มีข้อที่เราไม่สามารถสู้กับเขาได้คือ เรื่อง Document Paper ตามที่กล่าวไปแล้ว รวมถึงเรื่องทักษะในการพูด โน้มนำให้ลูกค้าตกลงว่าจ้างทำงาน สาเหตุส่วนหนึ่งคือเรื่องภาษา ซึ่งการ Training Program จะช่วยได้มาก

จุดแข็งอีกประการหนึ่งคือ เรื่องค่า Fee ต่ำ การที่มาตรฐานค่าบริการวิชาชีพของสมาคมฯ อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานของ International หากเราทำงานในต่างประเทศก็สามารถนำค่า Fee ของสมาคมฯ ไปใช้กำหนดค่าจ้างได้ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดได้เปรียบนอกจากนี้คนไทยมีข้อดีคือ Service mind อดทนกับลูกค้าได้ดี มีความละเอียดอ่อนล้วยมากกว่าต่างชาติ

ACT : สถาปนิกสามารถหาตลาดงานใหม่ๆ จากต่างประเทศหรือมีศักยภาพในการปฏิบัติงานข้ามชาติที่ประเทศใดได้บ้าง

คุณสิทธิรัตน์ : การหางานในต่างประเทศ เราต้องยอมรับว่าในปัจจุบันเราอาจจะแข่งขันกับสถาปนิกต่างชาติได้ลำบากโดยเฉพาะ Favour จากลูกค้า ดังนั้นเราควรมองหาประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆ ซึ่งมีศักยภาพ มีเงินที่จะว่าจ้างเราได้ ซึ่งสถาปนิกต่างชาติหรือฝรั่งทั่วไปไม่กล้าเข้ามาแข่งขัน เช่น แอฟริกา ลิเบีย หรือคาซัคสถาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศเหล่านี้สถาปนิกไทยปกติจะไม่ค่อยกล้าเข้าไปบุกเบิก ผมจึงคิดว่าควรมีองค์กรของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุน พร้อมกับการ Promote ซึ่งขณะนี้ทางสมาคมฯ อยู่ระหว่างการพูดคุยกับกรมส่งเสริมการส่งออก

เรื่องการรวมตัวของสถาปนิกและ 4 สมาคมวิชาชีพ เพื่อรวมตัวเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ทำให้มี Power สูงขึ้น มีอำนาจต่อรองมากขึ้น และการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้เราเกิดความมั่นใจที่จะออกไปทำงานในต่างประเทศมากขึ้น

ACT : ประเด็นฝาก / ข้อเสนอแนะสำหรับสภาสถาปนิก เรื่องการเปิดเสรีทางวิชาชีพสถาปัตยกรรม

คุณสิทธิรัตน์ : สำหรับสภาฯ เรื่องการเปิดเสรีฯ ประเด็นแรก ต้องมี Standard Joint Venture Agreement Contact คือ หากบริษัทต่างชาติต้องการปฏิบัติงานหรือเปิดบริษัทในประเทศไทย จะต้องมีการสถาปนิกไทยเข้ามาเกี่ยวข้องโดยยึดถือ Standard Joint Venture Agreement Contact ซึ่งคนไทยต้องไม่เสียเปรียบ และข้อตกลงในลักษณะเดียวกันนี้ควรนำไป Apply ใช้ในงานราชการด้วย นอกจากนี้งานทุกประเภทที่มีสถาปนิกต่างชาติ เข้ามาทำงานในบ้านเราจะต้องมีเงื่อนไขให้มีการ Technology Transfer อีกด้วย

นอกจากนี้ในฐานะองค์กรวิชาชีพที่มีความร่วมมือกัน (MOU) เราควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันระหว่างสมาคมวิชาชีพในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็น AIA, RIBA, NCARB

อีกประเด็นหนึ่ง ในปัจจุบันเราต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น หากเราต้องนำคู่แข่ง ประเทศของเรา โดยรัฐบาลก็ต้องมีการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ควบคู่ไปกับการเรียนลัดจากองค์ความรู้ของประเทศที่เจริญแล้ว และนำมาประยุกต์ใช้กับงานของเรา

ACT : ประเด็นฝากสำหรับสถาปนิกหรือผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมรุ่นใหม่

คุณสิทธิรัตน์ : อาชีพของเราเป็นอาชีพที่ต้องมีความรักในการทำงาน ไม่ใช่เป็นอาชีพที่ทำเงินเพียงอย่างเดียว คุณต้องทำงานเพื่อสร้างผลงาน และเพื่อให้มี Portfolio ที่ดี ซึ่งจะทำให้คุณได้ทำงานที่มีขนาดใหญ่ มีค่า Fee มากขึ้น และสร้างความเชื่อถือต่อลูกค้าและสังคม อาชีพสถาปนิกเป็นอาชีพเดียวที่สร้างความฝันและทำให้เป็นจริงได้ การมีเหตุผลในการทำงานที่ดีเป็นสิ่งที่เราต้องให้ความสำคัญนั่นเอง ที่จับใหม่และต้องการทำงาน และประสบความสำเร็จในวิชาชีพควรเริ่มต้นจากการมีความรักในผลงานที่ตนเองทำออกมา ทำให้ดีที่สุด และผลตอบแทนจะตามมา ขอขอบคุณมากครับ ACT